

Testetikk

Fra ITCs retningslinjer for testbruk, norsk oversettelse v.1.2- 2013

Vi starter kl 08:30

1

Etikk-moral- moralisme- dobbeltmoral.....

- Etikk er læren om moral; ofte utledet fra moralfilosofi. Etikdens formål er :
 - å studere hvordan vi bør handle, og
 - å forstå de begrepene vi bruker når vi vurderer
 - Egne handlinger,
 - Andre personer som handler
 - Resultatet av handlinger.
 - Sentrale begreper om handling som etikken anvender og studerer, er «riktig» og «galt», «tillatelig» og «utillatelig», «god» og «dårlig». (SNL)

Testetikk blir da å teste rett/teste på en god måte .

2

Problemstillinger

1. Teste eller ikke teste.

- a) Skaffe seg et faglig forsvarlig grunnlag for sakkyndig uttale og råd om tiltak.
- b) Hvorfor ikke teste? Hvis testingen blir fasit eller alt. Barn er mer enn du ser.

2. Testing er bare en del av kartleggingen- det å skaffe seg kunnskap om barnet.

- a) Tester vil raskt kunne gi et gyldig og pålitelig resultat for de områder du tester, men kan aldri si noe om hele barnet.
- Gjennomføringskvalitet og forståelse av data er viktige element for god tolkning.

3

HVORFOR TESTETIKK

- Det er viktig at testen blir gjort rett og at forståelsen av resultatet gir gyldig og pålitelig informasjon.
- Hyppigste testleder feil:
 - Valg av tester som ikke svarer på det du trenger å vite
 - Valg av test som ikke har god nok reliabilitet og validitet
- Når rett test er valgt:
 - Slurv datainnsamling (f.eks. ikke fulgt manualen) og i notering ved opptak
 - Regnefeil, feil omgjøring (f.eks. bruk av tabeller)
 - Feil forståelse av resultatet. Tolkningsfeil. (f.eks. for bastant, eller at en bruker privat vurderinger eller faglig skjønn som ikke er avledet fra testresultatet)
- Å følge testetiske regler skal redusere disse feilene.

4

MÅLSETTING

1. Profesjonell testbruker

1. Mårettet- Hensikten med testingen er.....
2. Bevisst på hva du kan og dine egne begrensninger.
3. Ryddig, ærlig og åpen.

2. Åpen testbruker

1. De involverte (foreldre, barnet, testeren) må kjenne til
 1. Bakgrunnen for testingen.
 2. Formålet med testingen
3. Du skal alltid kunne grunngi bruk av tester.

5

Testarbeidet skal være basert på profesjonell kunnskap

• Profesjonell- faglig styrke:

- Kunnskap om:
 - Evner og evnemodeller (intelligens, læreforutsetninger).
 - Personlighet og andre sentrale psykologiske begreper.
 - Tester du bruker
 - Grunnleggende psykometrisk prinsipper og prosedyrer, og tekniske krav til tester (f.eks. reliabilitet, validitet, standardisering, avvik).
 - Tolking av aktuelt testresultat.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

6

Egen kompetanse i testbruk

- Du bør tilstrebe å:
 - Arbeide innenfor grensene av vitenskapelige prinsipper og dokumentert erfaring.
 - Formulere og opprettholde høye personlige standarder for kompetanse.
 - Holde deg ajour med relevante oppgraderinger i forhold til testene som brukes, og til testutvikling.
 - Endringer i lovverk og politikk som kan påvirke tester og testbruk.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

7

Spesiell testkunnskap

• Spesiell kunnskap om

- Aktuell test
- Skåring og skåringsverktøy, inklusiv bruk av dataverktøy.
- Begrepene som danner grunnlaget for testskårene, særlig der disse er viktig for at gyldige og pålitelige konklusjoner kan trekkes ut av testresultatene. (testspesifikk teori)

Januar-30- 2025

© Pedverket Kompetanse

8

Spesiell testkunnskap forts.

- Du trenger å vite
 - Hvordan du skal integrere testing med andre mindre formelle deler av kartlegging (f.eks. førstegangssamtale, kartleggingsverktøy, strukturert intervju, referanser osv.)
 - Om aktuelle profesjonelle, rettslige og etiske spørsmål i forhold til testbruk.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

9

Testhåndteringsferdigheter

- Du må både øve og evaluere egen testferdighet
 - Ha god opptreden og praksis.
 - Tidtakerferdighet
 - Leseferdighet
 - Avviksferdighet
- Kunnskap om den sosiale, kulturelle og politiske kontekst som testen blir brukt i.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

10

Sikre at testmaterialer oppbevares sikkert

- **Du skal**
 - Sikker oppbevaring av, og kontrollert tilgang på testmaterialer.
 - Respekt for kopirettigheter
- **Beskytte testens integritet ved ikke å trene individer på selve testmateriale.**
 - Der test brukes dynamisk (med mellomliggende trening) skal en informere om at testen i ettertid ikke kan brukes normativt.
 - Kun tester som er laget for dynamisk bruk kan brukes dynamisk.
 - Sikre at test-teknikker og svarhefter ikke beskrives offentlig på en slik måte at deres nytteverdi forringes.
 - Å referere åpent om testen i en tilbakemeldingssituasjon er god tilbakemeldingsskikk.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

11

Behandle testresultat konfidensielt

- Definer hvem som skal få adgang til resultatene før testing.
 - Drøft konfidensialitet sammen med den som testes (eller pårørende).
 - Få tak i relevant samtykke før resultatene gis videre til andre.
 - Beskytte arkiverte data slik at bare de som har rett til å ha adgang, kan få tak i det.
 - Testresultat skal bare brukes til det formålet de er tatt opp til.
 - Det er derfor ofte lurt å spørre om en kan benytte resultatet i anonymisert form til FOU tiltak om det blir aktuelt.
- Fjerne navn og andre personlige identifiseringstegn fra databaser over resultater som arkiveres eller videreformidles for forskningsbruk, utvikling av normer eller andre statistiske formål.

Janua-30-2025

© Pedverket Kompetanse

12

Før du tester

- Innhent samtykke.
- Forbered deg i tråd med det som er spesifisert i testmanualen.
- Testlokalet skal ha et fysiske miljø som er trygt, stille, fritt for avledninger og er passende til formålet.
- Tilstrekkelig materiale skal være tilgjengelige og kontrollert før testing.
- Nødvendige hensyn har vært tatt når testingen gjelder personer med funksjonsnedsettelse.
- Klart og tydelig forklar om rettigheter og ansvar.
- Prøv og forutse evt. problemer og møte dem med nøye forberedelse av materialer og instruksjoner.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

13

Når du tester

- Etabler kontakt med barnet ved å ønske velkommen og informer på en positiv måte.
 - Prøve å redusere angst og unngå å forsterke unødig angst.
 - Sikre at potensielle kilder til avledning (f.eks alarmer på klokker, mobiltelefoner) er fjernet.
 - Følg prosedyrer og instruksjoner spesifisert i testmanualen, men foreta rimelige justeringer for personer med funksjonshemninger.
- Observer og noter avvik fra testprosedyrer på noteringshefte sin framside og/eller på egen notatside.
- Ta og notere responstider nøyaktig, og med en gang i noteringshefte.
- Sikre at alt utstyr kontrolleres på slutten av hver testøkt.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

14

Skåring og analyse av resultatet

- **Følg standardiserte skåringsprosedyrer nøyaktig.**
 - Se tretrinns skåringsprosedyre i Tolkings- og teknisk manual
 - Regn alltid ut skalerte standardskårer.
 - Kontroller alle skalerte skårer- og andre utregningsprosedyrer.
 - Vurder signifikante avvik mellom deltestene.
- **Trekk ikke konklusjoner på grunnlag av skårer med normer som ikke er relevante for personene som testes.**
- **Skriv i rapporten hva PASS skalaen består av på en klar og nøyaktig måte.**

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

15

Tolkning

- **Du må forstå testens teoretiske grunnlag, tekniske dokumentasjon og veiledning for bruk og tolkning av skalaskårene.**
 - forstå skalaene som er brukt
 - grunnlaget for normering
 - skårenes begrensninger.
- Tolk resultatene i lys av tilgjengelig informasjon om personen som blir testet.
- Ta i betraktning, ved tolkning av skårene, hver skala sin reliabilitet, feilmåling og andre kvaliteter som kunne ha redusert eller forhøyet resultatene på en kunstig måte,
- Ta i betraktning evt. individuelle eller gruppevariasjoner fra standardprosedyrer i testadministrering.

Januar-30-2025

© Pedverket Kompetanse

16

morten.hem@pedverket.no

